

Oksana Melniczyk

Психологічна підтримка талановитій молоді

Scientific Bulletin of Chełm - Section of Pedagogy nr 1, 49-59

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ТАЛАНОВИТИЇ МОЛОДІ

OKSANA MELNICZYK

Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова, Київ

АНОТАЦІЯ: У статті розглядаються можливості психологічної підтримки талановитої молоді. Попоказується розвиток психологічної служби в системі освіти в Україні в останнє десятиліття. Характеризується як традиційний підхід до роботи з обдарованими дітьми та молоддю, так і інноваційні нововведення в сфері освіти.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: талант, креативність, психологічна підтримка талановитої молоді, освіта

На рубежі ХХ—ХХІ ст. окреслилися принципово нові риси світової цивілізації, пов'язані з особливостями функціонування постіндустріальних суспільств, інформаційних технологій, процесів глобалізації, тепер проблема обдарованості, творчості, інтелекту виходить на передній план у державній політиці, визначаючи пошук навчання і виховання обдарованих дітей та молоді, стимулювання творчої праці, захист талантів. Духовне оновлення України, процес демократизації суспільства, що значною мірою впливають на всі сфери людської життєдіяльності, передбачають створення сприятливих умов для утвердження атмосфери творчості і співробітництва, багатогранного розвитку особистості, її здібностей і талантів.

Одним з найважливіших завдань розвитку освіти в Україні на сучасному етапі є вирішення проблеми формування творчої особистості, адже розвиток у людей творчого потенціалу давно перетворився у соціальну необхідність. Нові умови і перспективи розвитку суспільства, загальні тенденції науково-технічного й економічного прогресу висувають все нові й нові вимоги до підготовки підростаючого покоління, що стане в майбутньому запорукою успішного існування людської спільноти.

Розвиток психологічних служб в системі освіти України за останнє десятиліття характеризується переосмисленням традиційних підходів до роботи з обдарованими

дітьми та молоддю, значними змінами та новаціями в освітній сфері. Психологічна служба пройшла етап становлення, довівши необхідність психологічного супроводу навчального процесу. Практичні психологи вирішують актуальні завдання сучасної освітянської галузі – оновлення змісту й форм навчально-виховного процесу, психологічний супровід педагогічних новацій, пошук і робота з обдарованими дітьми для максимального розвитку їх здібностей, створення соціально-структурних умов та захист психічного здоров'я учасників навчально-виховного процесу, підвищення психологічної культури учнів, батьків, учителів, керівників освітніх закладів тощо.

Проблеми дитячої обдарованості у нашій країні почали розвиватись ще у XIX на початку XX століття. В. П. Вахтеров, Б. І. Грінченко, Л. Ф. Зеленкевич, В. М. Екземплярський, П. Ф. Каптерев, А. П. Модестов, О. М. Острогорський та інші фахівці розробляли наукові й практичні основи діагностики, підтримки обдарованих дітей, дослідженням теорії творчої обдарованості займалися філософи (М. С. Каган, А. В. Маргуліс і ін.), соціологи (І. С. Кон, Н. Ф. Наумова й ін.), психологи (Л. І. Божович, Л. С. Виготський, О. М. Леонт'єв, А. В. Петровський і ін.) і педагоги (Г. І. Щукіна й ін.). Розгляд і розв'язання цього питання спонукали дослідників до переосмислення проблеми особливостей соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю (І. Зверева, А. Капська, О. Карпенко, Л. Міщик, С. Пальчевський, Т. Сущенко та інші); психолого-педагогічних основ формування особистості (Л. Божович, Г. Костюк, Н. Кузьміна, В. Рибалка, О. Савченко та інші); підходів до діагностики творчих здібностей учнів (Г. Айзенк, В. Андреев, Б. Бітінас, А. Зак, О. Лук, Л. Фрідман та інші). Поняттю обдарованості психолого-педагогічна література приділяла й приділяє значну увагу. Сучасні дослідники, розвиваючи традиції Л. Виготського, С. Рубінштейна, Б. Теплова та інших, запропонували комплекс різноманітних методик з розвитку дитячої обдарованості (Д. Богоявленська, В. Дружинін, А. Матюшкін, Я. Пономарьов, В. Шадриков та ін.). Вони обґрунтували вирішення широкого спектру науково-практичних завдань діагностики, прогнозування розвитку інтелектуально-творчого потенціалу особистості, виховання й навчання обдарованих дітей і підлітків в освітньому процесі. За останні роки в цих напрямках здійснено низку досліджень. Важливу роль у формуванні сучасних психологічних і педагогічних підходів до вирішення завдань виховання й навчання обдарованих учнів мають дослідження в галузі педагогічної психології (Д. Богоявленська, О. Кульчицька, А. Вербицький, Л. Венгер, К. Гуревич, В. Дружинін, І. Дубровіна) і теорії загальної педагогіки (Ю. Гільбух, Н. Мажар, А. Савенков, В. Паламарчук).

Однак, проведений аналіз результатів наукових праць з психолого-педагогічних та соціально-педагогічних досліджень доводять, що відсутні праці, де були б чітко визначені особливості запровадження технологій психологічного супроводу та використання інноваційних методів, форм, способів та засобів ефективного психологічного супроводу творчо-обдарованих підлітків у навчально-виховному процесі. Відчувається дефіцит спеціальних досліджень, проведення моніторингу, розробки та впровадження спеціальних методик на основі врахування різного рівня навчальних та творчих потенцій учнів. Обдаровані діти потребують особливого виховання, спеціальних, індивідуальних навчальних програм, спеціально підготовлених учителів, спеціальних шкіл тощо. Означене обумовило актуальність окресленої проблеми та *мету* відповідного *дослідження*: аналіз особливостей процесу психологічного супроводу творчо-обдарованих підлітків в навчально-виховному процесі загальноосвітнього закладу.

Поняття «обдарованість» у наукових джерелах

Здійснюючи аналіз наукових джерел, можна зробити висновки, що поняття «обдарованість» вчені трактують по-різному. Так, Д. Богоявленська, О. Брушлинський та інші вказували, що обдарованість – це системна, розвиваюча протягом життя якість психіки, що визначає можливість досягнення людиною більш високих, неабияких результатів в одному або декількох видах діяльності в порівнянні з іншими людьми, а обдарована дитина – це дитина, що виділяється яскравими, очевидними, іноді видатними досягненнями (або має внутрішні передумови для таких досягнень) у тому або іншому виді діяльності¹. Провідним у сучасному трактуванні проблеми обдарованості є визначення В. Штерна, за яким «обдарованість» тлумачиться як загальна здатність індивіда свідомо орієнтувати своє мислення на нові вимоги та загальна здатність психіки пристосовуватися до нових завдань і умов життя². Численні спостереження і наукові дані Д. Богоявленської, О. Матюшкіна, В. Моляко, Б. Теплова показують, що зазвичай обдаровані діти легко і швидко навчаються, майже граючись, вони на льоту сприймають нове, часто самостійно чи при мінімальній допомозі дорослих опановують нові сфери знань і умінь, роблять глибокі узагальнення, інтуїтивні здогадки і обґрунтовані висновки. Саме за цими ознаками відрізняють

---

¹Zob. , *Рабочая концепция одаренности*, ред. Д. Б. Богоявленской, В. Д. Шадрикова, Москва 2003.

² Zob. В. Штерн, *Умственная одаренность*, Санкт-Петербург 1997.

обдарованих дітей від їх звичайних ровесників, на них орієнтуються шкільні психологи, при створенні програм для навчання і розвитку обдарованих дітей³.

На думку науковців, оцінка конкретної дитини як обдарованої значною мірою умовна. Найбільш чудові здатності дитини не є прямим і достатнім показником її досягнень у майбутньому. Не можна закривати очі на те, що ознаки обдарованості, які проявляються у дитячі роки, навіть при найбільш, здавалося б, сприятливих умовах можуть або поступово, або досить швидко зникнути. Урахування цієї обставини особливо важливе при організації практичної роботи шкільного психолога з обдарованими дітьми. Не варто використовувати словосполучення «обдарована дитина» у плані констатації статусу певної дитини. Тому що очевидний психологічний драматизм ситуації, коли дитина, яка звикла до того, що вона – «обдарована», на наступних етапах розвитку раптом об'єктивно губить ознаки своєї винятковості. Може виникнути хворобливе питання про те, що далі робити з дитиною, яка почала навчання в спеціалізованій освітній установі, але потім перестала вважатися обдарованою. Виходячи із цього, у практичній роботі з дітьми замість поняття «обдарована дитина» варто використовувати поняття «ознаки обдарованості дитини» (або «дитина з ознаками обдарованості»). Вчені вказують на те, що процес становлення обдарованості таких дітей майже завжди супроводжується складним набором різного роду психологічних, психосоматичних і навіть психопатологічних проблем, у силу чого вони можуть бути зараховані в «групу ризику».

Психологічні проблеми обдарованих дітей

Науковцями вказано, що психологічний супровід обдарованих дітей повинен враховувати існування низки психологічних проблем, з якими зіштовхуються діти цієї категорії. Розглянемо різні аспекти психолого-педагогічних проблем обдарованих школярів.

1. Обдарована дитина надає перевагу спілкуванню з дітьми, старшими за віком або, навіть, з дорослими. Це відбувається тому, що інтелектуальний розвиток обдарованої дитини дещо випереджає віковий розвиток. Такі діти шукають спілкування за інтересами.

2. Власні захоплення, улюблена справа, велика кількість часу, який витрачається на саморозвиток, не сприяють тісному спілкуванню з однолітками, водночас знання,

---

³ Zob. Д. Б. Богоявленская, *Интеллектуальная активность как проблема творчества*, Ростов-на-Дону 1983.

уміння й здібності не завжди цінуються в шкільному колективі. Не знайшовши однодумців серед однолітків, обдаровані діти самореалізуються поза школою, поза класом, але це не означає, що вони відмовляються від колективу взагалі, натомість підбираються декілька колективів, які утворюються за інтересом⁴.

3. Інколи обдаровані діти некомфортно відчують себе у школі, у зв'язку з труднощами, які викликають необхідність соціалізації у колективі, небажанням виконувати точно і вчасно вимоги вчителів, побоюванням негативного оцінювання своїх дій, бажанням лідирувати в класі. Вони часто викликають негативне ставлення до себе однокласників і вчителів, викликаючи своїм «зарозумінням» заздрощі у одних і роздратування других, які, відчуючи перевагу обдарованої дитини, не знаходять сил змиритись з цим, відчути радість за іншого.

4. Обдарована дитина випереджає у своєму розвитку інших дітей, і вже це викликає їх негативне ставлення. Сприймаючи рівень особистого розвитку як належне, обдарована дитина може образити співрозмовника, різко перервати, виправити помилку, тим самим доводячи свою перевагу, а таке ставлення не призводить до покращення стосунків⁵.

Таким чином, обдаровані діти часом страждають від деякого соціального неприйняття їх з боку однолітків, а це розвиває в них негативне сприймання самих себе, що підтверджують багато досліджень. Найбільш корисним з погляду формування здорового самосприйняття і почуття повноцінності є спілкування з такими ж обдарованими дітьми.

Більшість навчальних програм, за якими працюють школи, не враховує можливостей обдарованих дітей. Адже ці діти можуть швидко розібратися в основах і перейти до більш складних речей. Звикнувши працювати упівсили, обдарований учень у майбутньому може бути не готовим до напруженої праці, зокрема у вищому навчальному закладі. Частина обдарованих школярів гостро реагує на спрямованість школи на «середнього» учня і неухвагу до їхніх інтелектуальних здібностей. Психологічним відображенням цього стають невдоволення обдарованих учнів ставленням до них учителів, ігнорування рутинної, на їх погляд, системи навчання, маскування своєї обдарованості (внаслідок чого вона набуває прихованої, латентної форми і справді зникає з поля зору педагогів), тривожність, депресія, агресивність

---

⁴ Пор. М. М. Янковчук, *Психологічна організація індивідуальної освіти та виховання обдарованих дітей*, «Практична психологія та соціальна робота» 2009 nr 4, s. 68-71.

⁵ Пор. там же.

тощо. Обдаровані учні вимагають поваги до себе як до унікальної особистості, що інтенсивно розвивається.

Недостатній психологічний рівень підготовки вчителя для роботи з дітьми, що проявляють нестандартність в поведінці і мисленні, призводить до того, що, оцінюючи своїх підопічних, вчителі відзначають в них демонстративність, бажання все робити по-своєму (упертість), істеричність, небажання і невміння слідувати позитивним зразкам і так далі. Психологи вважають, що такі оцінки часто є наслідком неадекватного розуміння вчителем особистості і розвитку обдарованої дитини.

У підлітковому віці виникають глибокі, дієві, стійкі інтереси, формується свідоме, активне ставлення до оточення, розвивається творче мислення⁶. До кінця підліткового віку чітко виділяють два крайніх полюси активності в постановці питань, проблем, пошуків – проблемний (творчий) та не проблемний (нетворчий). Підлітки з проблемним типом активності проявляють в ситуації невизначеності більше здатності до самостійного пошуку розв'язання задач, вони відрізняються високою здатністю включатися в поставлені проблеми і повертатися до них по мірі подальшого досвіду дослідження. В подальшому, в період з 15 до 20 років, ці відмінності не згладжуються, а мають тенденцію наростати⁷.

Отже, результати комплексу наукових досліджень дають підстави стверджувати, що потреба у створенні умов для психічного розвитку взагалі і реалізації творчого потенціалу, зокрема, є досить актуальною для підліткового віку. Крім того, слід враховувати те, що не самі по собі умови розвитку, а фактичне місце дитини в цих умовах, її ставлення до них і характер діяльності в них, визначають формування як особистості в цілому, так і окремих її якостей. Підлітковий вік є стратегічно важливим з виховної точки зору, надзвичайно чутливим не тільки до негативних впливів соціуму, але й до культурних цінностей, що визначатимуть у подальшому головні життєві вибори — в галузі освіти, якості особистісних стосунків, соціальної орієнтації, здоров'я, творчості тощо.

---

⁶ Пор. Ж. Д. Страшнюк, О.П. Сахарова, *Розвиток творчих здібностей молодших підлітків. Програма тренінгу креативності. Погляд на проблему розвитку творчих здібностей особистості*, “Шкільному психологу. Усе для роботи” 2010 nr 2(14), s. 2-10.

⁷ Пор. Н. Б. Шумакова, *Междисциплинарный подход к обучению одаренных детей*, “Вопросы психологии” 1996 nr 3, s. 34.

Психологічний супровід обдарованої дитини

На сьогодні у вітчизняній психології та педагогіці існує кілька думок науковців щодо поняття «психологічного супроводу». За М. Бітяною, психологічний супровід – це система професійної діяльності практичного психолога, спрямована на створення соціально-психологічних умов для успішного навчання і психологічного розвитку дитини в ситуаціях шкільної взаємодії⁸.

Досить широко психологічний супровід розглядають І.Ромазан, Т.Чередникова та інші вчені. Вони вважають, що дорослий повинен цінувати природні механізми розвитку дитини, не руйнувати їх, а розкривати, при цьому самому бути і спостерігачем, і співучасником, і дослідником. Залежно від ситуації розвитку групи, міжособистісних відносин окремих дітей психологічний супровід з'являється в різних формах психологічних розвивальних занять. У деяких працях психологічний супровід ототожнюється з методами і формами навчання та виховання і визначається як: метод розв'язання проблем розвитку дитини за рахунок заохочення її самостійної активності; метод, що забезпечить створення умов для прийняття суб'єктом розвитку оптимальних рішень у різних ситуаціях життєвого вибору; метод активного, динамічного спостереження за розвитком суб'єктів освітнього простору з метою раннього виявлення порушень розвитку та надання кваліфікованої комплексної допомоги дитині, родині та працівникам загальноосвітнього навчального закладу⁹.

Аналіз джерел дає змогу узагальнити, що психологічний супровід – це система професійної діяльності психолога та педагога, яка спрямована на створення спеціальних умов для повноцінного розвитку й успішного навчання особистості в конкретному освітньому середовищі. Формування змісту психологічного супроводу відбувається виходячи з досвіду учасників, вікових закономірностей розвитку, нахилів, інтересів дітей та їх взаємин між собою і дорослими. Науковцями з'ясовано, що психологічний супровід неефективний, якщо він не відповідає цим вимогам і дублює навчальний процес. У цьому контексті чітко визначається роль педагога та шкільного психолога¹⁰.

Супровідна діяльність психолога спрямована на створення соціально-психологічних умов для успішного навчання і розвитку природної індивідуальності

---

⁸ Zob. М. Р. Бітянова, *Организация психологической работы в школе*, Москва 2000.

⁹ Zob. О. Козирева, *Психологічний супровід школярів, вчителів і батьків*, w: *Психологічний супровід школярів*, Київ 2005.

¹⁰ Рог. Л. І. Слободенюк, *Психологічний супровід у школі: мета, завдання, функції*, “Шкільному психологу. Усе для роботи” 2009 nr 10(10), s. 2-5.

кожної дитини, її здібностей, самореалізації та успішної адаптації до нових умов життя. У роботі з обдарованими школярами фахівці виокремлюють такі пріоритетні завдання¹¹:

1. Консультативна, тренінгова робота з обдарованими дітьми, спрямована на розвиток самосвідомості, глибокого усвідомлення власних можливостей та унікальних здібностей.

2. Формування соціально-психологічних навичок і вмінь налагоджувати та підтримувати стосунки з оточуючими, вирішувати складні конфліктні ситуації. Річ у тім, що обдаровані діти досить часто переживають соціально-психологічні складнощі у спілкуванні, повсякденній співпраці з людьми, налагодженні близьких довірливих стосунків. Досить рідко у них формується здатність до емпатії, до розуміння сенсу своїх дій та реакцій партнерів у спілкуванні.

3. Соціально-психологічне навчання обдарованих учнів, діагностика їх поведінки, організована індивідуальна та групова робота з ними дозволяє успішно вирішувати проблеми.

4. Допомога учням при подоланні бар'єрів спілкування; сприяння розвитку здібностей; сприяння у створенні гармонійного процесу навчання з урахуванням особистісних якостей.

Ядром концепції школи є психологічний підхід до всього навчально-виховного процесу: практичні психологи конструюють його, відстежують і коригують таким чином, щоб кожна дитина досягала свого максимально можливого рівня загального і психічного розвитку. Ця корекція проводиться у трьох напрямках: з учнями, педагогами і батьками¹². Отже, насамперед, професійні дії шкільного психолога, спрямовуються на: консультативно-просвітницьку роботу із прийняття дорослими обдарованості дитини, особливостей її поведінки, світорозуміння, інтересів і схильностей; консультативно-методичну роботу з дорослими, спрямовану на організацію соціального середовища. Що стосується спеціальної психологічної роботи із самою дитиною, то вона будуватиметься на використанні корекційних, розвивальних технологій, спрямованих на вирішення внутрішніх психологічних конфліктів, зняття тривожності, страхів, агресивних психологічних захистів.

---

¹¹ Рог. В.І. Коваль, *Підтримка обдарованої дитини*, "Виховна робота в школі" 2005 nr 10(11), s. 47-57.

¹² Zob. О. Грединарова, *Психологізація навчально-виховного процесу в школі*, w: *Психологічний супровід школярів*, Київ 2005.

Інший напрям роботи – соціально-психологічне навчання учня, в основі якого – розширення наявного в його розпорядженні репертуару поведінкових реакцій, корекція сформованих форм поведінки, усвідомлення дитиною своєї позиції в спілкуванні.

Найбільш важливим у роботі зі школярами, педагогічним колективом і шкільною адміністрацією є розроблений *комплексний підхід*, основний зміст якого полягає в організації допомоги школярам у соціально-психологічній адаптації, у створенні спеціальних умов для всебічного, цілісного психологічного розвитку обдарованих дітей, наданні школярам методичної, психопрофілактичної, технологічної допомоги в розвитку різних психологічних особливостей і властивостей, удосконаленні своїх здібностей. Крім того, психолог надає педагогічному колективу школи методичну допомогу в побудові психологічно адекватних програм навчання, виховання й розвитку обдарованих підлітків на різних етапах навчання, формує в освітній установі певний соціально-психологічний клімат, побудований на взаємоповазі, співробітництві педагогічного й учнівського колективу, творчому, новаторському підході до навчально-виховного процесу.

В своєму дослідженні ми виходимо із припущення, що врахування психологічних особливостей розвитку творчої обдарованості дітей та впровадження спеціальної програми соціально-психологічного супроводу творчо-обдарованих підлітків в навчально-виховний процес загальноосвітнього закладу сприятиме розвитку їх творчих здібностей. Розробка програми психологічного супроводу творчо-обдарованих підлітків здійснюється з урахуванням різнобічних підходів до проблеми творчості та, зокрема, розвитку творчої особистості. Мета програми: стимулювання творчого потенціалу, розвитку в учнів творчого мислення та його складових, формування здатності гнучко адаптуватися до мінливих умов сучасності, підготовка до свідомого професійного самовизначення і активної участі у суспільному житті держави.

Програма психологічного супроводу творчо-обдарованих підлітків включає наступні напрямки роботи практичного психолога:

1. *Психологічна діагностика*, спрямована на вияв обдарованості (тестування, отримання відомостей від вчителів різних дисциплін, метод спостереження, здійснення аналізу продуктів навчальної та творчої діяльності).

2. *Психолого-педагогічна просвіта* педагогів та батьків, що має на меті розширення їх уявлень про природу обдарованості, про особливості навчання та виховання обдарованих дітей. Форми роботи: в роботі з батьками – батьківські збори та

індивідуальне консультування, в роботі з педагогами – робота на педрадах, круглі столи, індивідуальне консультування.

3. *Надання психологічної допомоги обдарованим дітям та їх педагогам* у вирішенні виникаючих у них проблем (конфлікти явні та приховані, робота творчих гуртків та груп тощо). Формування в шкільній спільноті певної психологічної установки стосовно творчої обдарованості. «Обдарованість – це цілісна властивість особистості дитини, індивідуальна та соціальна цінність, яка потребує виявлення та підтримки, і не повинна використовуватися як засіб забезпечення престижу школи».

4. *Консультативно-тренінгова робота з обдарованими дітьми*, що передбачає проведення індивідуальних та групових консультацій, проведення уроків психології та спеціального тренінгу креативності підлітків.

В роботі з обдарованими підлітками вирішуються наступні завдання:

1. Розвиток самосвідомості обдарованих підлітків в процесі консультативно-тренінгової роботи, спрямованої на формування ціннісного ставлення до себе, до свого таланту, розуміння своїх можливостей.

2. Навчання обдарованих підлітків соціально-психологічним навичкам та умінням, допомога у встановленні і підтриманні гармонійних стосунків з оточуючими, розуміння своїх почуттів та переживань в спілкуванні, в діловому співробітництві, конструктивному вирішенні конфліктів.

3. Створення для розвитку творчої обдарованості підлітків розвивального творчого середовища. Це спрямовано на створення умов для прояву і розвитку обдарованості учнів. Такі умови створюються з двох сторін: зі сторони педколективу - олімпіади, конкурси, творчі турніри тощо та психологом – проведення розвивальних та тренінгових занять.

Також в програмі психологічного супроводу творчо-обдарованих підлітків важливими є завдання сформувані прагнення до самоаналізу й саморозуміння; здатність до розуміння почуттів і мотивів поведінки оточуючих людей; бачити можливості застосування отриманих, знань; уміння робити вибір і брати на себе відповідальність; самостійно, критично та творчо мислити; генерувати нові ідеї, висувати і доводити гіпотези; формулювати проблему і знаходити шляхи раціонального її вирішення; запобігати та вирішувати конфліктні ситуації; навички конструктивного спілкування, комунікабельності; самостійної роботи над розвитком особистої моральності, підвищенням інтелектуального і культурного рівня.

Ефективність психологічного супроводу обдарованого підлітка визначається і змістом таких напрямів роботи як 1) практична робота психолога з учнями, батьками, педагогічним колективом навчального закладу: психодіагностика різних сфер обдарованості учня; консультування учителів, учнів та батьків щодо психологічної структури особистості; моніторинг і прогностика індивідуального розвитку обдарованої дитини; психолого-розвивальна робота з обдарованими дітьми за результатами діагностування; психологічна адаптація до навчання та життєвої діяльності; формування комунікативних навичок; формування соціально-корисних життєвих перспектив та 2) уроки з психології, де учні аналізують категорії пізнавальної діяльності, творчості, людських взаємин тощо.

Таким чином, психологічний супровід творчо-обдарованих підлітків спрямований на створення умов для розвитку творчого потенціалу особистості, на розвиток логічного мислення та творчих здібностей, особливого значення в школі набуває розвиток здатностей творчих учнів до саморегуляції, вироблення гнучкості мислення, його нешаблонності.

PSYCHOLOGICAL SUPPORT CREATIVE AND TALENTED TEENS

OKSANA MELNICZYK

ABSTRACT: The author analyzes the features of psychological support creative and talented teens, said that now the problem of talent, creativity, intelligence comes to the fore in public policy, defining the search training and education of gifted children and youth, promotion of creative work, protection talents. The development of psychological services in the education system of Ukraine for the last decade is characterized by rethinking traditional approaches to work with gifted children and youth, significant changes and innovations in education.

KEY WORDS: talent, creativity, psychological service, the talented young people, education